

8.8.2022

Viite: Huoltovarmuusselonteko VN/25323/2021

Asia: ELY-keskusten yhteinen lausunto valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta

ELY-keskukset kiittävät mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta valtioneuvoston huoltovarmuusselonteoksi. ELY-keskukset lausuvat asiasta seuraavaa.

Kokonaisuudessaan selonteko on asiantuntemuksella laadittu ja siinä on otettu hyvin huomioon muuttuneen turvallisuusympäristön haasteet. Tulevaisuuden ennustaminen on tunnetusti vaikeaa, mikä osaltaan korostaa laaja-alaista kykyä reagoida erilaisiin uhkiin ja häiriöihin. Valmiuslain kokonaisuudistuksen ohella on hyvä arvioida myös huoltovarmuuslainsäädännön päivitystarpeet.

Selonteon kohdassa 2.3. käsitellään huoltovarmuuteen vaikuttavia EU -hankkeita. ELY-keskukset tukevat kansallisella ja EU-rahoituksella jo nyt paljon sellaista kehittämistyötä, joilla on selkeää vaikutusta myös selonteossa esille nostettuihin huoltovarmuuden kehittämiskohtiin (mm. kotimaisen ruoan turvaaminen, digitalisaatio&kyberturvallisuus, energiatuotannon omavaraisuuden lisääminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen ehkäisy jne.). Näissä rahoitusmuodoissa huoltovarmuus ei ole ykkösprioriteetti, mutta niillä on vaikutusta myös huoltovarmuuden ylläpitoon ja kehittämiseen.

Selonteon kappaleessa 5.1.6 on kuvattu alueellista huoltovarmuutta. Siinä on nostettu esiin aluehallintovirastojen ja kuntien roolit. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset) ovat osa valtion aluehallintoa ja AVI:n tavoin niillä on paljon erilaisia alueelliseen huoltovarmuuteen ja varautumiseen liittyviä tehtäviä. Sen lisäksi, että ELY-keskus varautuu huolehtimaan lakisääteisistä tehtävistään kaikissa turvallisuustilanteissa, on valmiuslaissa ELY-keskuksille säädetty toimivalta erityisiin poikkeusolojen aikaisiin operatiivisiin säännöstely- ja toimeenpanotehtäviin. Nämä tehtävät liittyvät mm. energiahuoltoon, alkutuotantoon, logistiikkaan, kriittiseen infrastruktuuriin sekä teollisuus- ja rakennustuotantoon. ELY-keskukset myös osallistuvat ELVAR-toimikuntien ja alueellisten poolien toimintaan, joten kytkös yksityisen sektorin ja järjestöjen varautumiseen on tiivis.

Alueellisen huoltovarmuuden näkökulmasta valtion aluehallintoviranomaisten, kuntien sekä elinkeinoelämän välinen yhteistyö ja yhteisen tilannekuvan muodostaminen on keskeistä. ELY-keskuksilla on tiivistä yhteistyötä aluetasolla mm. kuntien ja pelastusviranomaisten kanssa esimerkiksi tulvatilanteissa ja ympäristövahinkotilanteissa. Yhteistoiminnan sujuvuus ja tilannetiedon vaihto tulee varmistaa myös hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Yhtä lailla tulee varmistaa, että riittävä tilannetieto liikkuu myös keskushallinnon ja aluehallinnon välillä

huoltovarmuuden kokonaistilannekuvan hahmottamiseksi. Tämä edellyttää jatkossakin saumatonta yhteistyötä, josta Covid-19 -pandemian sekä Ukrainan kriisin myötä on saatu hyviä kokemuksia.

Alueellisen ja paikallisen varautumisen ja huoltovarmuuden merkitystä on korostettu viime vuosina yhä enemmän. Käytännössä kestävä huoltovarmuus luodaan osana normaalia toimintaa ja sen tueksi tulee osoittaa riittävät resurssit. Aluehallintoviranomaisten ja huoltovarmuusorganisaation riittävä tuki yrityksille on välttämätöntä, jotta elinkeinoelämän toimijat voivat ylläpitää toimintaa myös huoltovarmuusnäkökulmasta.

Selonteossa on hyvää ja ajankohtaista pohdintaa julkisten hankintojen roolista huoltovarmuudessa. Hankintalaki ja sen kansalliset tulkinnat suhteessa varautumiseen on hyvä selvittää. Lisäksi olisi ehkä hyvä pohtia, olisiko tarpeen ja millä tavoin huoltovarmuuden hankintaprosesseja voisi kehittää. Hankintalaki antaa esimerkiksi mahdollisuuksia erilaisiin puitejärjestelyihin, joissa hankintoja tehdään tarpeen mukaan. Lisäksi mahdollisia ovat erilaiset optiot ja kilpailutetuista palveluntuottajista kootut toimittajarekisterit.

Lausunto on valmisteltu ELY-keskusten valmiuspäällikköverkostossa. Lisäksi ELY -keskukset liittävät lausuntoonsa oheisen ELY-keskuksiin sijoitettujen alueellisen huoltovarmuuden toimijoiden laatiman oman lausuntonsa. Huoltovarmuuskeskuksella ja ELY-keskuksilla on yhteistyösopimus, jonka päämääränä on koordinoita ELVAR-toimikuntien työtä.

Ylijohtajien puheenjohtaja

Tommi Muilu

Valmiuspäällikkö

Tapani Rossi

Liite:

ELY-keskusten alueellisen huoltovarmuuden toimijoiden yhteinen lausunto valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta